

De hervorming van onze gedachten. Door Jan Willem Bakker.

Inhoudsopgave

Inleiding

A. De Heilige Geest en wij.

Het werk van de Heilige Geest en onze verantwoordelijkheid. Partnerschap in levensvernieuwing.

B. De geest en het verstand.

De plaats van de geest en de plaats van de geest. De relatie tussen geest en verstand.

C. Wat hoort tot ons verstand?

De verschillende kanten van het verstand. De vernieuwing van ons huis, tuin en keuken verstand. Ons visuele gedachteleven. Wereldbeelden en mensbeelden. De invloed van heidense denkwijzen uit onze persoonlijke achtergrond. Gezond verstand. Argeloos als de duiven en listig als de slangen. Vroomheid is geen wereldvreemdheid.

D. Hoe mee te werken aan de hervorming van onze gedachten.

Gerichtheid op de Geest en levenshouding. Illustratie van het belang van goddelijk optimisme. Geestelijk gericht en praktisch ingesteld. Disciplineren van ons huis, tuin en keuken verstand. Disciplineren van onze herinneringen. Discipline van de visuele kant van ons verstand. Overige instrumenten.

E. De vruchten van de hervorming van ons denken.

Vrucht 1: grotere gevoeligheid voor de Heilige Geest. Vrucht 2: Gods gedachten gaan ons denken beheersen. Vrucht 3: helderder onderscheid van Gods wil en maatstaven.

Inleiding

God roept ons op om actief te werken aan de vernieuwing van ons leven. Een belangrijk onderdeel hiervan is de 'hervorming van ons denken' (Rom. 12:2; Ef. 4:23). Dit artikel gaat nader op dit onderwerp in. Eerst zullen wij ingaan op de rol van de Heilige Geest in dit proces van vernieuwing van ons denken en op onze rol hierin. Wij zullen uitleggen dat deze levensvernieuwing, inclusief de hervorming in ons denken, een partnerschap is tussen de Heilige Geest en ons. Wij doen onze taak en de Heilige Geest doet de Zijne. Vervolgens zal de rol van het verstand in onze persoonlijkheid en de rol van de geest aan de orde komen. De geest is dat deel van onze persoonlijkheid dat direct contact houdt met de Heilige Geest. Door ons verstand zijn wij ons bewust van onszelf en de wereld om ons heen. Dit verstand dient dienstbaar te zijn aan het werk van de Heilige Geest en onze geest.

Het volgende hoofdonderwerp is een bespreking wat ons denken, of gedachten nu precies inhouden (in dit artikel gebruik ik de woorden verstand, denken en gedachten voor het gemak als synoniemen). Het is niet de bedoeling van dit artikel om uitgebreid in te gaan op allerlei diepzinnigheden en fijnzinnigheden omtrent ons verstand. Maar om te weten wat het

we precies moeten hervormen is het nodig om helder in beeld te krijgen wat wij tot ons verstand moeten rekenen. Vervolgens zullen wij bespreken hoe wij concreet kunnen meewerken aan de hervorming van ons denken. Tot slot zullen wij uiteenzetten wat de te verwachten vruchten zijn van de hervorming van ons denken.

A.De Heilige Geest en wij

Het werk van de Heilige Geest en onze verantwoordelijkheid

Het is opvallend dat Paulus zowel in Rom. 12:2 als in Ef. 4:23 benadrukt dat wij moeten worden hervormd, of vernieuwd, in ons denken. Met andere woorden, deze vernieuwing bewerken wij niet helemaal zelf. De Heilige Geest, onze Goddelijke Helper, bewerkt deze vernieuwing van binnenuit. Toch hebben wij hier wel een actieve rol in. Anders zou Paulus ons immers niet oproepen om deze vernieuwing in ons denken te laten plaatsvinden.

Een centraal principe in het koninkrijk van God is dat wij altijd partners zijn van de Heilige Geest. De Heilige Geest is de senior partner in deze relatie. Hij geeft de kracht en wijsheid voor ons werken voor de Heer. Hij is ook degene die ons van binnenuit verandert en vernieuwt naar het beeld van Christus. Toch hebben wij altijd Zelf ook een rol te vervullen. En hoe serieuzer wij de rol vervullen van junior partner van de Heilige Geest, hoe meer ruimte Hij ook in ons leven krijgt. Een duidelijk voorbeeld is evangelisatie en onderwijs. De Heilige Geest bewerkt de harten van mensen en zorgt dat zij reageren op de verkondigde boodschap van God. Maar als niemand evangeliseert of preekt, dan krijgt de Heilige Geest ook niet de kans om mensen met het evangelie aan te raken. Gebed is uiteraard een ander voorbeeld. De Heilige Geest geeft geestelijke doorbraken. Maar als wij onze rol in gebed niet vervullen, blijven vele van deze doorbraken uit.

Partnerschap in levensvernieuwing

Hetzelfde partnerschap principe geldt zoals gezegd voor levensvernieuwing. Dit principe wordt heel duidelijk verwoord in Fil. 2:13. Paulus zegt hier dat wij onze behoudenis moeten bewerken in 'vrees en beven', omdat God zowel het werken als het willen in ons werkt. Misschien lijkt het op het eerste gezicht alsof Paulus zichzelf hier tegenspreekt, maar dat doet hij niet. Hij praat hier over ons partnerschap met de Heilige Geest in onze levensvernieuwing. De Heilige Geest verandert ons gedrag en de gesteldheid van ons hart van binnenuit. Dat is uiteraard prachtig nieuws. Maar onze rol is beslist niet passief. Van onze kant moeten wij onze behoudenis 'bewerken'. Dat betekent niet dat wij onze behoudenis moeten verdienen. Bewerken betekent hier 'uitwerken' of 'vormgeven'. Met andere woorden, samen met de Heilige Geest behoren wij te werken aan Gods vernieuwing op alle gebieden van ons leven.

'Vrees en beven' houdt niet in dat wij bang moeten zijn voor God. Zoals de apostel Johannes stelt drijft de volmaakte liefde de vrees uit (1 Joh. 4:18). Vrees en beven betekent hier dat wij onze actieve rol in levensverandering bijzonder serieus moeten nemen. En hoe serieuzer wij onze rol op dit punt zien, hoe meer ons hart zich echt voor de vernieuwing door de Heilige Geest openstelt. En hoe meer ons hart zich voor deze vernieuwing openstelt, hoe meer en hoe sneller de Heilige Geest ons leven ook echt van binnenuit gaat hervormen. En hoe minder serieus wij onze rol nemen, hoe minder wij in ons hart Hem de kans geven om deze positieve verandering te bewerken.

Dit algemene principe van partnerschap tussen de Heilige Geest en ons is ook van toepassing op de hervorming van ons denken. Hoe serieuzer wij onze bijdrage leveren aan de vernieuwing van ons denken, hoe meer ruimte de Heilige Geest ook krijgt om ons denken van binnenuit te vernieuwen.

B. De geest en het verstand

De plaats van de geest en de plaats van het verstand

In Matth. 27:33 Zegt Jezus dat wij God moeten dienen met heel onze persoonlijkheid. Hierbij noemt Hij ons verstand met name (letterlijk ons intellect). Ons verstand moet onderworpen zijn aan Hem, en daarmee ook aan Zijn kennis en visie op de werkelijkheid. Deze visie op het verstand staat lijnrecht tegenover de visie in de antieke Griekse cultuur waar het verstand op de troon zat. In deze heidense visie was het verstand, samen met de zintuigen, juist de belangrijkste bron van kennis. Deze visie op het verstand heeft de huidige westerse cultuur min of meer overgenomen. Op een subtiele manier heeft deze heidense visie op het verstand ook vele gelovigen beïnvloed, met name in het westen, maar in mindere mate ook daarbuiten. Dit remt hun gevoeligheid voor het werk van de Heilige Geest en belemmert daarmee hun geestelijke groei en functioneren.

De mens is een samenhangend geheel van geest, ziel en lichaam (1 Thess. 5:23). Samen met de wil en de emoties rekenen wij het verstand tot de ziel. Het contact met God loopt niet via het verstand, maar via onze geest. Zoals Rom. 8:16 stelt: 'Gods geest getuigt met onze geest dat wij kinderen van God zijn'. Ook de openbaring van God verlicht in eerste instantie onze geest en daalt vervolgens in onze gedachten en de rest van onze ziel af. In de eerste twee hoofdstukken van de eerste brief aan de Corinthiërs gaat Paulus nadrukkelijk in op het verschil tussen de wereldse wijsheid en goddelijke kennis. De wereldse wijsheid komt van het menselijke het verstand, maar de goddelijke kennis en wijsheid wordt door de Heilige Geest via onze geest geopenbaard. Vooral hoofdstuk 2:6-15 is hierbij heel belangrijk. De natuurlijke mens, die niet geestelijk is, maar op zijn verstand vertrouwt, kan God, en wat Hij openbaart, niet kennen, hoe hoog zijn IQ ook is. Alleen de geestelijke mens, die onderworpen is aan Gods openbaring door de Heilige Geest kan deze kennen en begrijpen.

Desondanks vindt de Heer ons denken uiterst belangrijk. Net als Adam zijn wij een levende ziel (Gen. 2:7). En in de ziel speelt ons verstand, of ons denken, een centrale rol. Wij zijn ons slechts bewust van onszelf en de wereld om ons heen dankzij ons verstand. Dit is ook één van de wezenlijke verschillen tussen de mens en andere organismen. Weliswaar is het verstand dus in eerste instantie een deel is van onze ziel, en niet van de geest. Maar aan de andere kant weerspiegelt ons vermogen om te denken toch iets van God. God denkt namelijk ook. De bijbel zegt immers herhaaldelijk dat God gedachten heeft, of over ons koestert (Jes. 55:8; Jer. 29:11).

De relatie tussen geest en verstand

Hoewel het menselijk verstand niet de bron van kennis over God is, speelt het verstand hierbij wel een belangrijke rol. Wij hebben ons verstand nodig om datgene wat de Heilige Geest via onze geest openbaart te kunnen hanteren. Pas als wij registreren in onze gedachten dat de Heilige Geest iets zegt, en ook ons verstand zich ervan bewust wordt wat Hij zegt, kunnen wij

hier iets in de praktijk mee. Met andere woorden, onze geest is aangewezen op ons verstand om zich te uiten. Laat ik een simpel voorbeeld geven. Wij bidden voor iemand die zich erg zwak en onbelangrijk vindt. Vervolgens krijgen wij diep in onze gedachten even een beeld van een olifant. Dit beeld is een signaal in ons verstand dat de Heilige Geest ons iets via onze geest openbaart. Als wij vanuit een biddende houding mediteren op dit beeld gaat het in onze gedachten dagen dat de Heer deze persoon niet ziet als een 'zelig vogeltje', maar als een grote en krachtige persoonlijkheid. Vervolgens begrijp je dan ook dat de Heer jou opdraagt om dit profetisch over deze persoon uit te bidden.

Een ander eenvoudig voorbeeld is het lezen van de bijbel. Als je de bijbel leest, dan lees jij deze met jouw verstand, maar je richt de antenne van jouw verstand op de Heer. Daardoor kan de Heilige Geest via jouw geest jouw verstand verlichten zodat je de juiste betekenis en toepassing van dat gedeelte van de bijbel voor dit moment gaat begrijpen. Als Gods openbaringen in onze geest niet uiteindelijk landen in ons verstand, dan hebben wij vaak niet eens door dat Hij wat tegen ons gezegd heeft. Hij spreekt dan wel, maar wij merken het niet op. En dan missen wij ook de zegen van wat Hij ons heeft willen meedelen.

Dit is ook precies wat de bijbel bedoelt met 'geestelijke gezindheid' of 'de gedachten van Christus'. Iemand met de gedachten van Christus gebruikt zijn denken. Maar hij ontwikkelt een soort radar in zijn verstand waardoor Hij diep in Zijn denken opmerkt dat de Heilige Geest iets zegt of doet. Vervolgens probeert hij met een biddende houding te begrijpen wat God bedoelt. Zo'n 'geestelijk gezinde' gelovige gebruikt zijn verstand dus actief, maar vertrouwt niet op zijn eigen inzicht. Hij onderwerpt zich aan God met zijn verstand en aan Zijn openbaring.

C. Wat hoort tot ons verstand?

De verschillende kanten van ons verstand

Als wij spreken over ons verstand, dan denken wij al gauw aan bijzondere denkactiviteiten waar je heel intelligent voor moet zijn, zoals redeneren, filosoferen, wiskundige problemen oplossen, etc. Maar het verstand heeft vele 'normale' functies die bij iedere mens een rol spelen, ook al is het IQ niet bijzonder hoog. Feitelijk hebben de meeste van onze gedachten of functies van ons denken weinig of niets te maken met hoogdravende of abstracte gedachten.

Als wij ons de gebeurtenissen van de vorige dag herinneren, gebruiken wij ons verstand. Als wij ons afvragen hoe wij onze vrouw moeten vertellen dat de auto kapot is, gebruiken wij ons verstand. Wanneer wij ons menu voor vanavond plannen, gebruiken wij ons verstand ook, etc. Ik noem deze functies maar even voor het gemak 'huis, tuin en keuken functies'. Zonder nu volledig te willen zijn kunnen wij de volgende huis, tuin en keuken functies van het verstand benoemen: herinneren, denken aan 'iets', fantasie, verbeeldend vermogen, plannen, overdenken (met je verstand herkauwen), en het uitwerken van ideeën. Ik noem deze denkactiviteiten maar even voor het gemak huis, tuin en keuken denken.

Al deze diverse 'denkactiviteiten', waaronder het huis, tuin en keuken denken, vind je ook nadrukkelijk in de bijbel terug. In de Hebreeuwse grondtekst is er nauwelijks een algemene term voor denken zoals je dat bijvoorbeeld hebt in het Engels (mind). Het OT gebruikt diverse termen voor denken. Meestal verwijst zo'n term in de eerste plaats naar een speciale denkactiviteit, zoals overwegen, peinzen, plannen, verbeelden, mokken, e.d. In de

Griekse grondtekst van het NT wordt soms wel een algemeen woord gebruikt die alle functies van het denken omvat. Paulus gebruikt dit woord bijvoorbeeld in Rom. 12:2 als hij ons oproept actief mee te werken om ons denken te laten vernieuwen. Maar aan de andere kant gebruikt ook in het NT woorden voor denken die in de eerste plaats naar een speciale denkactiviteit verwijzen. Een bespreking van al deze verschillende termen acht ik voor dit artikel echter niet nodig en laat ik daarom verder achterwege.

De vernieuwing van ons huis, tuin en keuken verstand

Ons verstand bestaat dus voor een groot deel uit 'huis, tuin en keuken' denken. Dat betekent dat ook dit deel van ons verstand moet worden vernieuwd. Hervorming van ons denken kan niet worden beperkt tot de hervorming van onze meer hoogdravende gedachten over mens en wereld. Het is van groot belang dat ons huis, tuin en keuken denken eveneens onderworpen is aan de Heer en de kennis van de Heer. Veel van de geestelijke strijd in ons verstand speelt zich namelijk op dit huis, tuin en keuken niveau af. En juist op dit niveau worden wij in het leven van alledag met grote regelmaat met de verleiding van de zonde geconfronteerd.

Laat ik enkele voorbeelden geven. Vele gelovigen hebben moeite zich los te maken van negatieve herinneringen of trauma's, waardoor zij voortdurend geestelijk naar beneden worden getrokken. Andere gelovigen tobben voortdurend over financiële of andere problemen, en breken daardoor niet in geloof door. Weer andere gelovigen blijven in hun hoofd malen over de grieven of wrok die zij koesteren over mensen die hen ooit onrecht hebben aangedaan, etc.

Ons visuele gedachteleven

Dezelfde problemen gelden voor de visuele kant van ons denken. Onze verstand denkt in belangrijke mate in beelden. De visuele kant van het verstand is bij sommigen sterker dan bij anderen, maar ieder van ons denkt tot op zekere hoogte visueel. Dit is ook de reden waarom de Heer zo vaak via beelden tot ons spreekt. De mogelijkheid situaties en ook oplossingen te visualiseren is een kracht van ons denken. Bovendien hebben wij vaak bij bepaalde gedachten tevens een vaag of zelfs een helder beeld. Dit kan helaas ook negatief uitvallen. Sommige mensen zien zichzelf als het ware in een film in hun gedachten mislukken als zij een moeilijke opdracht krijgen. Dit werkt uiteraard niet echt bemoedigend. Anderen vervallen tijdens relaxed gepeins in seksueel onreine beelden.

Bij fantasie, het actief spelen met beelden in het verstand, treden soortgelijke problemen op. God heeft fantasie geschapen als een bron van creativiteit en inventiviteit. Maar bij velen vervalt de fantasie tot nutteloze dagdromerij, het opgaan in een weinig verheffende of morbide schijnwereld, of erger. Het positief gebruik van onze fantasie, en het uitoefenen van zelfbeheersing op dit punt, is een wezenlijk onderdeel van de vernieuwing van ons denken.

Wereldbeelden en mensbeelden

De ideeën en overtuigingen waarover wij denken, in geloven, of die wij juist verwerpen, horen natuurlijk ook bij ons verstand. Hierbij behoren uiteraard onze kennis van en ideeën over God, de wereld, de mens en over onszelf. Het omvat eveneens onze kennis en begrip van

de principes, normen en waarden van het koninkrijk van God. Studie en meditatie van de bijbel, goed bijbels onderwijs e.d. zijn instrumenten die de Heilige Geest als voedsel gebruikt om onze gedachten in overeenstemming te brengen met Zijn werkelijkheidsbeeld.

Vernieuwing van ons denken is gekoppeld aan het 'niet gelijkvormig worden' aan onze omliggende wereld. Dit betekent niet dat wij de kledingmode van vijftig jaar geleden gaan volgen. Het betekent dat wij het wereldbeeld, mensbeeld en normen en waardepatroon van de ons omringende cultuur tegen Gods licht houden. En voor zover deze ideeën en waarden met Gods openbaring in strijd zijn weigeren wij deze ideeën en waarden over te nemen. Zo dienen wij ons niet te laten beïnvloeden door de humanistische of afvallige ideeën en waarden in onze cultuur en directe omgeving. En het houdt in dat wij selectief en met onderscheid met informatiebronnen omgaan die deze waarden en ideeën constant over ons heen gooien.

Het is net zo belangrijk om selectief en met onderscheid om te gaan met ideeën en informatie bronnen die voor christelijk doorgaan. Ook onder christenen doen vele ideeën de ronde die menselijke bedenkzels zijn. Andere 'christelijke' ideeën zijn feitelijk humanistische ideeën overgoten met een christelijk sausje, of gewoon hype en mode (2 Tim. 4:2-4). Niet alleen in vrijzinnige, maar ook in 'rechtzinnige' en charismatische kringen kan hiervan sprake zijn. Wij verwijzen hierbij naar het artikel over de geest van religie op deze website. Ook in dit opzicht geldt: onderzoek alles en behoud het goede (1 Thess. 5:21,22; 2 Tim. 3:16).

De invloed van heidense denkwijzen uit onze persoonlijke achtergrond

Ook als wij al een tijd gelovig zijn kan de invloed van onze heidense achtergrond nog doorwerken op onze gedachten over God en de principes van Zijn koninkrijk. Zonder ons ervan bewust te zijn kunnen wij die oude heidense denkwijzen 'binnensmokkelen' in ons christelijk leven. Wij gaan dan als het ware op een heidense manier denken over God, de principes van Zijn koninkrijk en de geestelijke wereld. In de Bergrede waarschuwt de Heer ons er nadrukkelijk voor dat wij gelovigen niet moeten bidden, denken, en ons gedragen als de heidenen (Matth. 5-7). Mijn vrouw en ik bidden voor gelovigen uit allerlei culturele achtergronden. Hierbij merken wij dat de heidense denkwijzen uit de persoonlijke achtergrond taai en hardnekkig kunnen zijn, en veelal een diepgaande invloed op het geloofsleven uitoefenen.

Ik wil hier enkele voorbeelden geven. Gelovigen uit een achtergrond die sterk met animisme doordrenkt is, kunnen zeer diepe angsten hebben voor geesten en hekserij. Ook hebben zij soms een onevenwichtige focus op de geestelijke wereld. Dit kan er toe leiden dat zij elke probleem in hun leven toeschrijven aan de tegenwerking van boze geesten, en daarbij de rol van onze zondige natuur onderschatten. Ook kunnen zij te veel en te gespannen met geestelijke oorlog bezig zijn, vanuit een sluimerende angst voor de boze die nog niet helemaal genezen is. Gelovigen met een humanistische achtergrond kunnen nog lang na hun bekering beïnvloed worden door de visie dat de gehele wereld wordt gestuurd door natuurlijke wetmatigheden. Dan hebben zij soms veel moeite hebben om echt te geloven dat de Heer hun gebed wil gebruiken om de wereld te veranderen. Gelovigen uit een Moslim achtergrond kunnen moeite hebben met de liefde van God de Vader. In de Islam is Allah namelijk noch liefde noch een vader. Wij raden ieder van ons aan de Heer om openbaring te bidden op welke

punten niet-christelijke denkwijzen uit onze achtergrond nog meespelen. Anders remmen deze denkwijzen de ontwikkeling van de ‘gedachten van Christus’ in ons.

Gezond verstand

Veel van de invloeden die wij vanuit de omliggende wereld ondergaan zijn niet noodzakelijkerwijs diepe levensbeschouwelijke ideeën. Deze invloeden zijn veelal ook huis, tuin en keuken ideeën. Vaak lijken zij op het eerste gezicht wellicht niet schadelijk, maar gaan toch tegen Gods kennis in. Deze invloeden werken heel subtiel via de media en publieke opinie. Langs die weg presenteren deze ideeën zich als ‘gezond verstand’ waar ieder weldenkend mens in zou moeten geloven. Menig gelovige heeft dan ook vaak niet eens in de gaten hebben dat vele van de ideeën die hij over allerlei zaken heeft tegen Gods kennis ingaan. Zo kunnen gelovigen zonder er erg in te hebben sterk beïnvloed zijn door niet-christelijke opvattingen over de opvoeding, seksualiteit en de man/vrouw verhouding. Veel opvattingen die in onze cultuur voor gezond verstand doorgaan zijn voor de Heer dus noch gezond noch verstandig.

Uiteraard zijn vele huis, tuin en keuken opvattingen wel redelijk neutraal. Een niet-gelovige arts zal echt wel betrouwbaar een keelontsteking bij ons kunnen constateren. En hij kan nuttige adviezen geven over een gezonde levenswijze. En natuurlijk kan een niet-gelovige timmerman ons echt wel adviseren hoe wij een kast in elkaar moeten zetten. Het probleem is wanneer neutrale technische kennis verward en vermengd wordt met kennis en inzichten die niet neutraal meer zijn. Je kunt hierbij denken aan een arts die als ontspanning een yoga therapie gaat aanraden. Hij denkt wellicht dat zo’n yoga therapie levensbeschouwelijk neutraal is, maar dat is deze niet. Groei van geestelijk onderscheid is dan ook een belangrijk onderdeel van vernieuwing van ons denken.

Argeloos als de duiven en listig als de slangen

Onze kennis en begrip van de wereld houdt tevens in dat wij inzicht krijgen in de verleidingen en bedreigingen van het kwaad in de wereld. Niet-gelijkvormig zijn aan de wereld is niet hetzelfde als onwetendheid en naïviteit. Jezus zegt dat Hij ons zendt als ‘schapen onder de wolven’. Hierbij moeten wij aan de ene kant argeloos zijn als de duiven. Tegelijkertijd moeten wij listig zijn als de slangen (Matth. 10:16 NBG). Dit vers betekent dat Hij ons oproept tot een gebalanceerde houding ten opzichte van het kwaad in de wereld. Argeloos zijn als de duiven betekent dat wij niet overmatig wantrouwend, cynisch of bang hoeven te zijn bij ons functioneren in deze wereld. Wij hoeven evenmin bang te zijn voor ‘smetvrees’ in onze contacten met ongelovigen en organisaties die vol met zonden en demonische invloeden zijn. God leidt en beschermt ons.

Aan de andere kant roept Christus ons op om listig te zijn als de slangen. Dit slaat op een nuchtere ‘straatwijsheid’ over de zondige natuur van de mens, en de valkuilen van de duivel. Listig zijn als de slangen betekent dat dat wij een radar ontwikkelen voor de verleidingen en bedreigingen van de wereld om ons heen, zodat wij hier tegen bestand zijn. Een bepaalde basiskennis van de manier waarop deze verleidingen en bedreigingen werken, is daarbij ook van belang. Het boek Spreuken geeft hier duidelijke voorbeelden van (bijv. Spr. 1:10-19. 5, 6:1-4; 20:14).

Vroomheid is geen wereldvreemdheid

Helaas missen wij als gelovigen deze straatwijsheid maar al te vaak. In veel gevallen verwarren wij vroomheid met wereldvreemdheid. Zo heeft menig gelovige de laatste jaren veel geld verloren omdat hij te makkelijk was te verleiden door vrome praatjes, loze beloften en onrealistische winstprognoses. Andere gelovigen zijn tot hun eigen grote verbazing plotseling in een seksuele affaire terecht gekomen omdat zij de valkuilen van een relatie of situatie niet goed en tijdig hebben doorgrond. Andere gelovigen zijn door valse loyaliteiten of gebrek aan mensenkennis nauwe werkrelaties aangegaan met mensen die hen grote problemen bezorgen en niet tot zegen zijn.

De listigheid als de slangen houdt verder in dat wij beseffen dat de duisternis een subtiele aantrekkingskracht kan uitoefenen. Openbaring waarschuwt ons tegen mensen die er trots op zijn dat zij de 'diepten van de satan' kennen (Op. 2:24). Het is bijvoorbeeld een valkuil om ons in allerlei occulte literatuur of websites te verdiepen om het geestelijk klimaat in een land te begrijpen. Het is eveneens onnodig om allerlei seksuele perversiteiten te bestuderen als wij effectief willen bidden voor mensen met problemen op zulk gebied. Tenzij wij een duidelijke roeping hebben op dit punt is het eveneens zinloos om uitgebreid rond te hangen op plekken van de zelfkant van de samenleving. Dit soort ongezonde interesses kunnen ons sterk naar beneden trekken en zelfs leiden tot zonde en demonische bindingen. Listigheid als de slangen vereist de volwassenheid om onze interesse in het kwaad goed te disciplineren.

D. Hoe mee te werken aan de hervorming van onze gedachten

Gerichtheid op de Heilige Geest en levenshouding

Een belangrijke stap in onze bijdrage tot de hervorming van ons denken is dat wij dit denken gaan richten op het werk en de leiding van de Heilige Geest. Het overkoepelende woord voor denken in het NT kan ook worden vertaald met 'gezindheid', ofwel innerlijke gerichtheid. Deze innerlijke gerichtheid betekent een besluit om nadrukkelijk te gaan letten op het werk en de invloed van de Heilige Geest. Tevens besluiten wij regelmatig en gemotiveerd te bidden dat wij de Heilige Geest beter gaan opmerken. Natuurlijk bidden wij dan tevens nadrukkelijk om Zijn wijsheid en inzicht. De Bergrede noemt het principe 'gelukkig zijn zij die honger en dorsten naar de gerechtigheid, want zij zullen verzadigd worden' (Matth. 5:6). Dit principe geldt ook voor de honger naar de gevoeligheid voor en wijsheid van de Heilige Geest (Lukas 11:13), en voor de honger naar kennis en begrip van de principes van het koninkrijk van God. Vanzelfsprekend is een intensieve en regelmatige bestudering van het woord van God, onder Zijn leiding, hierbij eveneens onmisbaar.

Een ander belangrijk aandachtspunt is de innerlijke levenshouding die onze gedachten beheerst. Een negatieve levensinstelling leidt tot vele negatieve gedachten van bezorgdheid, mislukking en pessimisme. Teleurstelling, ontmoediging, wrok en trauma zaaien ongeloof, twijfel en wanhoop, die als een drukkende deken over ons gedachteleven kunnen hangen. De Heer nodigt ons met klem uit om onze wrok, pijn, teleurstelling bij Hem te brengen en te laten genezen. Maar even belangrijk is het om de negatieve programmering van onze gedachten door deze slechte ervaringen los te laten. Ik ben het met Derek Prince eens dat de helm van het heil, waar Paulus over spreekt in Efeze 6, betrekking heeft op goddelijk optimisme. Wij

moeten onze gedachten gaan dwingen om goede dingen van God te verwachten, zoals doorbraken in ons leven en gebedsverhoringen. Dit goddelijk optimisme is als vruchtbare mest voor 'de grond van ons geloofsleven'. Het stimuleert het concrete geloof in Gods bovennatuurlijk ingrepen enorm.

Illustratie van het belang van goddelijk optimisme

Onlangs liet de Heer mij een beeld zien waar het principe van goddelijk optimisme heel duidelijk naar voren kwam. Ik zag een grote satelliet disc die krachtige signalen uitzond. Vlak bij deze disc was een grote metalen staaf waaraan diverse ontvangers bevestigd waren. Deze ontvangers leken enigszins op maiskolven. De ronde uiteinden van deze ontvangers vingen in eerste instantie de signalen van de disc op en gaven deze door. De ontvangers die op deze staaf zaten waren echter schuin naar beneden gericht. Daarom kwamen de signalen van de satelliet disc nauwelijks bij de ontvangers binnen, ook al waren de signalen heel krachtig en was de disc heel dichtbij de ontvangers opgesteld.

Hierna zag ik een monteur verschijnen die de ontvangers opnieuw ging afstellen. Hij richtte hen nu schuin naar boven i.p.v. schuin naar beneden. Het resultaat was dat de krachtige signalen van de disc nu wel heel helder bij de ontvangers binnen kwamen. Ik begreep dat dit beeld slaat op onze levenshouding en denkhouding. Als ons hart en gedachten negatief en pessimistisch zijn ingesteld dan komen Gods bemoedigingen en zegen nauwelijks door. Zij komen niet goed door ook al is de Heer, net als de disc, heel dichtbij en zijn Gods signalen heel krachtig. Maar als onze gedachten en instelling optimistisch en positief zijn ingesteld, dan komen Zijn zegeningen heel krachtig binnen. Zijn zegeningen gaan dan in ons hart landen en Zijn plannen met ons leven uitwerken.

Gericht op de geest en praktisch ingesteld.

Het feit dat wij gericht zijn op de geest, wil absoluut niet zeggen dat wij alleen maar met 'geestelijke dingen' bezig moeten zijn. Integendeel. Geestelijk gericht zijn betekent vooral dat wij vanuit Gods perspectief en vanuit Zijn wijsheid en kracht in de wereld bezig zijn. Dit houdt ook in dat wij onze gedachten met hele praktische zaken bezighouden. Wij zijn geroepen om de wil van God, zoals deze in de hemel is, op aarde door te laten dringen (Matth. 6:10). Daar is meer voor nodig dan alleen begrip van de 'hemel', het terrein van de Heer en het terrein van de geestelijke wereld. Het is dan eveneens noodzakelijk dat wij kennis en begrip hebben van de 'aarde', de natuurlijke en sociale wereld om ons heen. Anders zullen wij nooit in staat zijn om Gods wil op deze aarde door te laten dringen.

Dit principe zie je al bij de eerste mens, Adam. God blies Hem Zijn adem in, wat slaat op de geest die God Adam gaf (Gen. 1:7). Maar Adam had een belangrijke en praktische taak op aarde. Hij moest een tuin beheren en beschermen (Gen. 1:15,16). De relatie tussen Adam en de aarde is zelfs zo sterk dat de woorden Adam en aarde taalkundig erg op elkaar lijken. In de Hebreeuwse taal betekent dat er dan tussen Adam, de mens, en de aarde een hele nauwe verbondenheid is. Het komt er dus op neer dat het geestelijke en natuurlijke wel verschillend zijn, maar toch ook weer nauw verbonden. Dit blijkt ook uit het feit dat de bijbel geestelijke principes vaak aan de hand van natuurlijke principes formuleert, zoals zaaien en oogsten, planten en begieten, e.d. De Heer roept ons dan ook op om niet alleen met 'geestelijke zaken' bezig te zijn, zoals spectaculaire visioenen, engelen, diepe waarheden e.d. Hij wil dat wij juist

in de ‘gewone’ wereld van werk, studie, buurtcontacten, etc., Zijn koninkrijk laten doorbreken. Dit vereist dat wij met ons verstand ook de tijd en aandacht aan deze ‘gewone wereld’ besteden.

Onze ervaring is dat de Heilige Geest veel praktischer en nuchterder is dan vele overmatig geestelijke gelovigen. Het boek spreuken laat de praktische en nuchtere wijsheid van de Heilige Geest heel treffend zien. Een prachtig voorbeeld van de praktische inspiratie van de Heilige Geest uit ons eigen leven willen wij jullie niet onthouden. Een aantal jaren geleden hadden wij kampeerspullen geleend van familie om met onze twee toen nog jonge zoons naar een christelijke kampweek in Engeland te gaan. De kampeerspullen waren nogal groot en omvangrijk, en op het eerste gezicht leek het onmogelijk in de auto alles mee te nemen wat wij nodig hadden. Een trekhaak en een imperiaal hadden wij evenmin. Toen mijn vrouw enigszins wanhopig bad wat te doen, kreeg zij een beeld. In dit beeld zag zij heel gedetailleerd waar in de auto zij elk kampeeronderdeel moest opbergen. Toen zij de auto inlaadde overeenkomstig wat zij in dat beeld had gezien, paste alles precies.

Disciplineren van ons huis, tuin en keuken verstand.

Meewerken aan de hervorming van ons denken vereist ook discipline van gedachten die in ons opkomen (Matth. 5:19). Elke keer dat een gedachte komt waarvan wij weten dat deze zondig is, zoals een gedachte van onreinheid of bezorgdheid, dan horen wij te weigeren hierover verder te ‘kauwen’. In plaats daarvan denken wij dan aan iets positiefs. Vele gelovigen hebben moeite te geloven dat zij controle kunnen uitoefenen over hun gedachteleven. Zij geloven daarom ook niet echt dat zij een zondige of negatieve gedachte kunnen weerstaan. Wij onderschatten dan het gezag dat de Heer ons al bij de schepping over onze gedachten heeft gegeven. De werkelijkheid is dat ieder van ons in de praktijk al vele keuzes maakt over welke gedachten hij toelaat. Elke dag komen er talloze indrukken bij ons binnen die wij nader zouden kunnen overdenken. Toch selecteren wij maar een beperkt aantal van die gedachten voor nadere overdenking, en besteden wij aan vele andere indrukken helemaal geen aandacht.

Dit neemt niet weg dat sommige zondige en negatieve gedachten inderdaad taai kunnen zijn en regelmatig terug willen komen. Dit kan betekenen dat er ook bevrijding van een demonisch bolwerk in de gedachten nodig is, zoals van onreinheid of bezorgdheid. Of misschien is een trauma nog niet helemaal genezen en hebben wij daarom moeite met het weerstaan van een bepaalde negatieve gedachte. Maar behalve bevrijding en innerlijke genezing blijft de noodzaak tot volhardende discipline van onze gedachten noodzakelijk. Op deze manier werken wij samen met de Heilige Geest in de uitwerking van de hervorming van ons gedachteleven. Het goede nieuws is dat wij op den duur grote vorderingen zullen opmerken in ons leven. Hervorming van onze gedachten is een proces, maar wel een proces waar een sterk opgaande lijn mogelijk is.

Disciplineren van onze herinneringen

De discipline van onze gedachten betreft ook onze herinneringen. De duivel houdt ervan om ons te ontmoedigen met de mislukkingen en trauma's uit het verleden. Afgezien hiervan is het merkwaardig dat mensen prachtige en opbouwende gebeurtenissen vaak veel sneller vergeten dan negatieve ervaringen. Helaas is dit bij gelovigen veelal niet anders. Zelfs spectaculaire

gebedsverhoringen kunnen wij na een tijdje vergeten of als vanzelfsprekend gaan ervaren. Maar bepaalde geloofsteleurstellingen blijven wij ons daarentegen nog heel lang en heel krachtig herinneren. Wij werken actief mee aan de hervorming van ons denken wanneer wij de teleurstellingen uit het verleden bij de Heer brengen en bij Hem laten. Wij besluiten om te weigeren over deze teleurstellingen te blijven 'doormalen'. In plaats daarvan besluiten wij om ons de zegeningen van de Heer wel nadrukkelijk te blijven herinneren en regelmatig te overdenken (zie ook Ps. 103:2). Dit zal ons geloof in nieuwe krachtige doorbraken van de Heer sterk stimuleren.

Ook dankzegging is een belangrijk instrument bij de disciplineren van onze herinneringen. Enerzijds geeft dankzegging de Heer het respect dat Hij verdient als zorgende Vader. Maar dankzegging helpt ons tevens om onze gedachten positief te focussen op de zegeningen die wij nu van de Heer ontvangen, en in het verleden hebben ontvangen. Door dankzegging slaan wij zegeningen nadrukkelijk in onze herinnering op. Dit voorkomt dat deze zegeningen uit onze herinnering wegglijden, vooral als deze zegeningen op het eerste gezicht niet zo spectaculair lijken. Dankzegging is een heel belangrijk principe in de bijbel. Dankzegging bevordert de stroom van God zegeningen in ons leven (Ps. 50:23. N.B. het woord dat hier vaak vertaald wordt met lof betekent ook dankzegging).

Discipline van de visuele kant van ons verstand

De discipline van de gedachten betreft ook de visuele kant van ons verstand. Wij kunnen en moeten ingrijpen als onze verbeelding met ons op de loop gaat. Sommige mensen zien zichzelf vanuit bezorgdheid al in het kantoor van hun baas zitten voor een ontslaggesprek. Of zij zien zich afgaan in gezelschap, of laten zich gaan in seksuele fantasieën. Anderen zien een pijnlijk gesprek in hun gedachten weer telkens als een film terug, of beelden zich in hoe dit gesprek eigenlijk wel had moeten verlopen, etc. Ook deze visuele gedachten kunnen wij leren te weerstaan.

Vervolgens kunnen wij onze verbeelding trainen door deze op iets positiefs te richten. Wij kunnen ons in onze verbeelding bijvoorbeeld mooie taferelen uit de bijbel voorstellen. Vele gelovigen hebben er bijvoorbeeld steun aan om zich de taferelen uit psalm 23 zich voor te stellen, zoals vredige wateren, een rijke eettafel, etc. Of wij kunnen ons Psalm 139:5 voorstellen. Maar wij kunnen natuurlijk ook onszelf bemoedigen door mooie gebeurtenissen uit ons eigen leven voor de geest te halen waarbij wij de zegen van de Heer hebben mogen ervaren.

Overige instrumenten

Een krachtig hulpmiddel bij het meewerken aan het hervormen van onze gedachten is te vinden in Jesaja 26:3. Mijn persoonlijke vertaling van dit vers luidt als volgt: 'U (God) zal de gedachten van degene die Zijn gedachten voortdurend op U richt in volkomen vrede bewaren, omdat Hij op U vertrouwt'. Het woord dat hier voor gedachten gebruikt wordt kan ook worden vertaald met verbeelding. Het komt erop neer dat wij er een gewoonte te maken om voortdurend in ons achterhoofd te houden dat God bij ons is, en dat wij altijd op Hem kunnen vertrouwen. Als resultaat zal het besef dat God ons altijd helpt en nooit alleen laat makkelijker in onze gedachten doordringen.

Dit in 'ons achterhoofd houden' kunnen wij ook doen als wij met allerlei taken bezig zijn. Deze focus op de Heer mogen wij op een relaxte manier uitoefenen, zonder krampachtigheid, dwang of veroordeling. Deze focus is een hulpmiddel voor ons, geen opgelegde religieuze plicht. Als wij bijvoorbeeld al onze concentratie voor een taak nodig hebben, dan is het heus niet erg als wij even niet aan de Heer denken. En het ook geen enkel probleem als wij om te ontspannen even helemaal nergens aan willen denken. Maar daarna kan het weer heel nuttig zijn om weer in ons achterhoofd te houden dat de Heer altijd bij ons is. En het komt vooral van pas wanneer wij ons ontmoedigd, onder druk of eenzaam voelen.

Ook geloofsproclamaties kunnen een nuttig instrument vormen. Geloofsproclamaties houden in dat een gelovige één of meerdere malen op een dag verzen uit de bijbel uitsprekt die belangrijke geloofswaarheden uitdrukken. Regelmatige proclamaties helpen om de gedachten te richten op de waarheid van de bijbel. Bovendien kunnen passende geloofsproclamaties helpen om een aanval van negatief denken te weerstaan (Ef. 6:17b). Zo is het uitspreken van Rom. 8:33,34 heel toepasselijk als wij gedachten van veroordeling ervaren. Het uitspreken van Hebr. 4:16 is heel toepasselijk als wij ons geremd voelen iets aan de Heer te vragen, e.d.. In het nabije verleden is in de christelijke wereld reeds zeer veel over geloofsproclamaties geschreven. Ik ga hier daarom niet verder op in.

De informatie en indrukken waarmee wij onze gedachten voeden heeft eveneens sterke invloed op de hervorming van ons denken. God geeft ons veel vrijheid in onze interesses en denkhobby's. Maar zoals Paulus zegt: 'alles is mij geoorloofd, maar niet alles is nuttig (1 Kor. 6:12). In dit digitale tijdperk kunnen wij ons voortdurend laven aan een overdaad aan informatie van allerlei aard, en entertainment zoals films, computerspulletjes, e.d. Met het gros van deze informatie schieten wij niets op. Veel van deze informatie prikkelt verder onheilige interesses. Bovendien hebben wij door deze brei aan informatie en afleiding vaak niet meer de tijd, scherp te om ons op zaken en informatie te focussen die wel onze geestelijke groei bevorderen. Een selectieve en gedisciplineerde omgang met informatie en informatiebronnen is onvermijdelijk als wij ons gedachten willen laten hervormen. (Fil. 4:8).

F. De vruchten van de hervorming van ons denken

Vrucht 1: grotere gevoeligheid voor de Heilige Geest

Een belangrijke vrucht van de hervorming van ons denken is dat het onze antennes voor Gods actieve communicatie ontwikkelt. Ook onze gevoeligheid voor het kennen en begrijpen van Gods wil, wereldbeeld en normen, neemt toe. Om te beginnen zullen onze gedachten beter registreren wanneer God iets te zeggen heeft. Wij zullen sneller en beter de inspiratie, indrukken en wijsheid van de Heilige Geest opmerken en begrijpen. De hervorming van ons denken zal ons ontvankelijk maken voor de wijsheid van de Heilige Geest. Zoals reeds eerder gesteld in dit artikel betreft deze wijsheid dus niet alleen 'geestelijke' zaken, maar ook onze praktische levenswandel in deze wereld. Wij zullen tevens de wijsheid en het onderscheid ontwikkelen die nodig zijn om de listen, verleidingen en overige bedreigingen van de vijand en een vijandige wereld het hoofd te bieden. De genoemde focus op de Heer, zoals vermeld in Jesaja 26:3, zal deze gevoeligheid voor de Heilige Geest nog vergroten.

Vervolgens zullen wij met een hervormd denken beter in staat zijn profetieën en geestelijke indrukken te toetsen. Het is immers belangrijk om alles te 'toetsen, en het goede te

behouden' (1 Thess. 5:7). Een hervormd denken helpt ons te onderscheiden in hoeverre een indruk in ons hart of een profetie is geïnspireerd door de Heer, in hoeverre door de menselijke ziel, en in hoeverre door iets demonisch (1 Thess. 5:7). Voor meer informatie over het thema van toetsen verwijs ik de lezer naar het artikel over de 'stem van God' elders op deze website.

Vrucht 2: Gods gedachten gaan ons denken beheersen

Een andere vrucht van de hervorming van ons denken is een verandering van ons wereldbeeld en mensbeeld. Gods mensbeeld en wereldbeeld zal in toenemende mate vorm krijgen in ons eigen denken. Ook zullen merkwaardige ideeën en gedachtecronkels waar vele gelovigen nog last van hebben, hun kracht in ons denken steeds meer verliezen. Tevens zullen wij beter de logica van Gods koninkrijk gaan begrijpen. Dit is het gevolg van de verlichting met de wijsheid en het begrip van de Heilige Geest. Of wij het leuk vinden of niet, God volgt in Zijn koninkrijk bepaalde principes. Als wij deze principes respecteren, dan is het makkelijker voor ons om Zijn zegeningen te ontvangen. Als wij deze principes niet volgen, dan bemoeilijken wij het ontvangen Zijn zegen.

Een voorbeeld van zo'n principe hebben wij al in het begin van dit artikel genoemd: het principe van partnerschap tussen God en ons in onze levensverandering (Fil. 2:13). God werkt in ons en verandert ook onze wil. Toch hebben wij zelf een taak om onze behoudenis uit te werken. Een tweede voorbeeld van zo'n basisprincipe van Gods koninkrijk is het belang van vergeving. Het kan moeilijk zijn om iemand die jou veel pijn gedaan heeft te vergeven. Maar deze vergeving is altijd noodzakelijk. Zolang je iemand niet vergeeft blijft deze persoon nog geestelijke macht over jou houden. Vergeving schenken is dan ook een voorwaarde om in Gods vrijheid te komen en verdere doorbraken in jouw leven te ervaren.

Vrucht 3: helderder onderscheid van Gods wil en maatstaven

In de vijfde plaats geeft de hervorming van ons denken ons ook grotere gevoeligheid voor Gods normen en God wil. Zelfs wanneer wij geen speciale indruk van de Heilige Geest ervaren, lukt het ons om deze wil en normen steeds meer automatisch te onderscheiden. In Rom. 12:2 beschrijft Paulus dat deze gevoeligheid voor Gods wil en normen een essentieel doel is van de hervorming van ons denken. Deze gevoeligheid houdt ook in dat wij ons de maatstaven van de Heer in toenemende mate van harte eigen gaan maken. De hervorming van ons denken zal tot resultaat hebben dat wij steeds meer onze volmaakte hemelse Vader als maatstaf gaan nemen. Steeds minder zullen wij daardoor vrede hebben met compromissen met de zonde en met middelmaat.

Deze gevoeligheid voor Gods perfecte maatstaven groeit op een natuurlijk en vredige manier in ons, en blijft geworteld in zijn genade en vergeving. Als wij onszelf er aan herinneren dat de Heer altijd bij ons is, zullen wij vanzelf ook sterker gemotiveerd worden om de zonde het hoofd te bieden. Wij hebben zoals gezegd hierin een actieve rol te spelen, zoals het weerstaan van zondige gedachten. Maar onze rol is niet krampachtig en is vrij van afwijzing en veroordeling. De Heilige Geest blijft het belangrijkste werk in de hervorming van onze gedachten verrichten. Hij laat onze focus op de Heer gepaard gaan met een groei in diepe vrede, rust en orde, en zelfbeheersing in ons gedachteleven.

©2013. ***J.W.A. Bakker***